

TREHÖRNABLADET

ANSVARIG UTGIVARE: STURE BROLIN
FORM & LAYOUT: PETER FREJHAGEN

NR 132 | DECEMBER 2023

- * Trehörna Socken idag - Rönnestad
- * Kulturhistorisk vandring med Kalle
- * Traktorrace återigen genomförd
- * Trehörna Socken - Klämmesmålen
- * Ovanligt högt vattenstånd i sjön

TREHÖRNA SOCKEN IDAG - KLÄMMESMÅLEN

Det är få förunnat att få bo mitt i ett naturreservat men det gör Nicklas och Martina Ång. Men det är också de som sköter om det. Gärdesgårdar måste underhållas, ångar skötas och 2 hektar slås med lie. Att komma till Klämmesmålen med åkrar och ångar är som att få en glimt av hur gårdar såg ut för mycket länge sedan.

Gården Klämmesmålen finns omnämnd redan på 1600-talet då Vadstena kloster ägde den. Så det är en gård med anor som skall förvaltas. Martina och Nicklas tog över gården 1997 men det var ingen obekant gård de tog över. Den förste i Nicklas släkt som ägde gården var Klämmesmåls-Otto som var Nicklas morfars morfar. Nicklas morfar Ivar skötte gården på gammalt vis från 17 års ålder tills han var 81 år. Han hade en Fergusson men föredrog att köra med sina hästar. Hans varsamma omvårdnad av gården gjorde att länsstyrelsen vill bevara karaktären på gården som blev ett naturreservat 2002.

Nicklas växte upp i Sommen, på cykelavstånd till Klämmesmålen, utbildade sig till snickare och arbetade i 26 år på NCC. Han slutade 2019 för att på heltid ägna sig åt gårdens verksamhet. Martina växte upp i Tranås och utbildade sig till kock på Ljungstedtska gymnasiet i Linköping. Efter det har hon arbetat som kock inom förskolan i Tranås i 23 år. Sedan ett år tillbaka är hon församlingsvärdinna och husmor i Tranås församling.

Då de köpte gården var boningshuset mycket omodernt. Det fanns inget vatten indraget och elen var undermålig. Det första de fick göra, samtidigt som de hade sina arbeten att sköta, var att renovera och bygga om. År 2005 flyttade de in med sina fyra barn. Simon 24 år bor idag i Tranås, Nora 22 bor i Bjärsjö och tvillingarna Hampus och Robin 20 år bor i ett av boningshusen på Klämmesmålen. Två av sönerna har gått i Nicklas fotspår och utbildat sig till snickare och arbetar idag i familjeföretaget.

Gården/företaget har utökats och utvecklats efterhand. Både Bjärsjö och Skärpan har köps in och mark har arrenderats av Göstrings häradsallmänning. Gården består idag av runt 60 ha åkermark och beten varav 30 är på arrende. De brukar ha 10-12 amkor och ett tjugotal ungdjur och har just nu sex tackor, en bagge och 15 lamm. Utöver det hyr de ut Skärpan till semesterboende främst barnfamiljer från Tyskland och Danmark. De åtar sig också en del snickeriarbeten.

Både Martina och Nicklas betonar värdet av att bo som de gör. Tillvaron på gården är ett liv som passar dem båda. Stor frihet och mycket utomhusarbete även om det är vädret och ibland vildsvinen som styr vad som måste göras. Men de framhåller den lugna tillvaron. Att gå ut till ladugården och ta hand om djuren ger en särskild rofylldhet med djurens lugna idisslande. Då man kan släppa allt som varit jobbigt under dagen och känna att Klämmesmålen är den rätta platsen att leva på.

Text & Bild: Sture Brolin

ÅTERIGEN ETT TRAKTORRACE I TREHÖRNA

Efter några års uppehåll var det i år åter dags för traktorrace i Trehörna. Intresset är stort och många hade frågat om inte arrangörerna Anders Karlsson och Christer Miller åter kunde ordna ett race.

Lördagen den 30:e september var det dags och på gamla bussparkeringen i Trehörna samlades ett gäng entusiaster. Det är inte bara deltagare från Trehörna utan det rullade in traktorer från bla Boxholm, Sommen, Svanshals och Frinnaryd.

En del ekipage är renoverade, omlackerade, väl underhållna och mycket fina medan andra

är märkta efter att ha använts under många år. Någon hade en vagn där hela familjen kunde sitta under färden. Totalt var det ett 20-tal traktorer som deltog.

Som tidigare år gick resan genom Lysings häradsallmänningen till Kvarneryd mellan Boet och Stora Åby. I Kvarneryd blev det fika och mycket snack om varandras traktorer.

Efter några timmars samvaro gick färden tillbaka genom allmänningen till Trehörna.

Text & Bild: Christer Ignell

OVANLIGT HÖGT VATTENSTÅND I TREHÖRNASJÖN

Denna höst är det ovanligt högt vattenstånd i Trehörnasjön. På försommaren, under maj och juni, hade vi strålande väder med sol, värme och nästan ingen nederbörd.

Redan vid midsommar var därför vattennivåerna låga i både sjöar och vattendrag. Efter sommaren och höstens regn har detta ändrats helt. Nu är i stället vattenståndet ovanligt högt och jag som bott vid Trehörnasjön hela mitt liv har sällan upplevt så mycket vatten i sjön som under oktober/november i år. Jag besökte utloppet från sjön vid Slangeryd och det är så

högt vattenstånd att det rinner över de gjutna fundamenten. Det är inte bara i sjöar och vattendrag det är mycket vatten.

Vart man än går i skog och mark står det vatten. Det borde väl inte längre vara problem med låga grundvattennivåer?

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Allt blir så tydligt med årstiderna när man bor så nära naturen som vi gör här i Trehörna. Mörkret är här och det mesta runt omkring oss är brunt, blött och grått.

I skrivande stund så har vi idag haft årets första övning med sångglada barn inför en fin tradition vi har i Trehörna kyrka, luciahögtiden. För mig är det personligen en stor del av min barndom då jag själv gått i det luciatåget varje år under min uppväxt, eller ja, till och med ända upp i vuxen ålder.

Nu får jag vara med och anordna tåget och se mina egna barn sjunga i samma kyrka som jag

själv gjort, min mamma gjort och som min mormor ofta fortfarande gör. Förra året var det en lyckad aktivitet då kyrkbänkarna blev fullsatta och det var ett trettioatal barn som sjöng.

I år är barnaskaran lika stor så vi hoppas att besökarna blir lika många också! Ta hand om varandra i mörkret, stanna och prata om ni ses ute. Använd reflexväst så du syns och så hoppas jag vi ses i kyrkan den 9:e december på lucia!

Emma Ravandoni

KULTURHISTORISK VANDRING I TREHÖRNA

Söndagen den 17 september var Kalle Bäck inbjuden som talare under en "stadsvandring" i Trehörna. Initiativtagare till detta var Ödeshögs kommun som under hösten haft olika aktiviteter med syfte att uppmärksamma arkitektur och andra kulturhistoriska företeelser i kommunen. Detta inleddes med arkitekturfestivalen Arknat i Ödeshög och Vadstena i mitten av augusti. Under söndagen i september samlades ett 30-tal personer vid hembygdsgården i Trehörna där vandringen både startades och avslutades.

Första stoppet var krogen och Trehörnas första affär. Innan någon affär fanns i Trehörna var det marknad som gällde. Detta eftersom det innan 1846 inte var tillåtet med affärer utanför städer och all handel och hantverk var reglerat. Det som var tillåtet var tre hantverkare i byn; smed, skomakare och skräddare. 1846 kom näringsfriheten vilket innebar att befolkningen i Sverige kunde bedriva handel och företagsverksamhet under stor frihet. Det dök upp många affärer efter denna reform. Trehörnas första affär var mycket liten och låg i Erikslund och flyttade så småningom till grannhuset på andra sidan vägen. Där fanns också Trehörnas gamla krog. Krogen var, trots att det kan låta märkligt, mötesplatsen innan det var dags för söndagsgudstjänst i kyrkan. Krogens placering i byn behövde vara så att man inte kunde se den från kyrkan.

Det var på krogen man efter resan till kyrkan samlades innan det var dags att låta hästarna vila på avsedd plats och därefter fortsätta samtalet på kyrkbacken. Dåtidens gudstjänster var av det längre slaget och eftersom

färdmedlet var häst och vagn behövde djuren ses till under gudstjänstens gång. Det var därför inte ovanligt att gudstjänstdeltagarna rörde sig ut och in i kyrkan under gudstjänsten och under dessa tillfällen förekom det att deltagarna passade på att fylla på med förfriskningar. Alkoholkonsumtionen under denna tid var 4-5 gånger högre än dagens och det dracks rätt friskt både innan och under gudstjänsterna vilket emellanåt kunde leda till mindre trevliga händelser. Både slagsmål och uppkastningar i kyrkan förekom och straffades med fyra respektive tre söndagar i stocken.

Efter affären och krogen var det dags för vandringen att fortsätta till posten i Trehörna. Under 1930-talet infördes stationära postkontor i landet. Innan dess låg posten ute på entreprenad och i Trehörna var det Alma i Fagerhult som skötte detta. När ändringen till stationära postkontor infördes blev det Björkeberg som lantbrevbäraren skulle bo i. Huset var tänkt att inhysa två familjer, en på

övertvåningen och en på undervåningen. Huset nyttjades dock inte på detta vis utan det var endast Hildur och Götes familj som bodde där under tiden de bedrev postkontor på husets undervåning. Under 1960-talet lades detta ner. Hildur var dock känd för att vara vresig och tyckte bland annat inte riktigt om när någon kom dit för att ta ut pengar. Osämja mellan henne och skolbarnen var också något som förekom.

Granne med Hildur och Göte var nämligen skolan. 1929 flyttades skolan till byggnaden där vårdshuset nu har sin verksamhet. 1842 infördes folkskolestadgan i Sverige. Detta innebar att alla socknar skulle kunna erbjuda utbildning men det fanns ingen skolplikt. Om man som förälder hade möjlighet och ville kunde man själv stå för sitt barns utbildning. Den skolplikten som liknar dagens infördes senare under 1800-talet. Den första skolan i Trehörna låg vid Leonardsberg, det blev snart för litet där inne och skolverksamheten flyttades till Klockaregården 1869. Där höll skolan till fram till 1929. Först fanns bara själva skolbyggnaden, där efter tillkom gymnasalen och till sist också matsalen. Skolan i Trehörna var en av de tidigaste landsbygdsskolorna att erbjuda eleverna skolmat.

Efter skolan var det kyrkans tur. 1650 stod första kyrkan på plats i Trehörna. Under 1640-talet hade man beslutat om att det var viktigt att Trehörna hade en egen kyrka. Under denna tid var barnadödligheten hög och det var för barnens skull kyrkan behövdes. Det var långa avstånd till andra kyrkor och det var viktigt att kunna döpa barnen så de inte begravdes odöpta. Under 1740-talet tas det första initiativet till att den gamla kyrkan så småningom ska renoveras. På 1850-talet

kommer en ny präst och har andra planer för kyrkan. Det samlas till sockenstämma och en liten majoritet vill att de ska bygga ut kyrkan i stället för att renovera den. Under arbetet med tillbyggnaden river de mer än tänkt för att få igenom att de ska få bygga en helt ny kyrka i stället. Domkapitlet behövde godkänna budgeten för den nya byggnaden samt se ritningarna, under denna tid skulle alla kyrkor vara byggda i sten. Därför lånade man ritningar från en annan kyrka och lyckades på så vis komma undan med att man inte alls byggde den nya kyrkan i sten, utan i trä. Den nya kyrkan stod färdig 1860 men invigdes inte förrän under 1960-talet.

Vandringen fortsatte sedan till fattigstugan. Fattigstugan i Trehörna fanns under 1700-talet vid Leonardsberg. 1855 flyttades fattigstugan till Marieberg. Maria Karolina som var dåvarande säteriägare donerade marken och bekostade bygget. Som mest bodde där 17 personer i fattigstugan, samtidigt som fler fanns ute på gårdar på landsbygden som inhysehjon.

År 1919 slog den allmänna pensionen igenom och 1929 fick Trehörna sitt ålderdomshem. När ålderdomshemmet senare lades ner och äldreården flyttades till Hästholmen byggdes pensionärslägenheterna. Detta som ett alternativ för den äldre befolkningen som inte hade behov av boende på ett ålderdomshem men som ändå inte ville bo kvar i sina hus.

Sista delen av vandringen kom att handla om den kris som uppstod under 1960-talet i Trehörna. Skolan hotades redan då av nedläggning och verksamheten gick på dispens utfärdad årsvis. För att locka människor till Trehörna skapades en plan för bostadsområdet kring nuvarande lekplatsen. Där var tanken att ett fritidsområde skulle finnas vilket också Alvastra kommun godkände.

Efter detta kom gröna vågen och alla tomter där fritidshus var planerade ändrades om till permanentboende. Tomterna började säljas 1974 och barnantalet i byn ökade.

I och med detta fanns behovet av en förskola som kom att byggas på Kyrkvägen. I samma hus huserade också distriktsköterskan.

Förskolans verksamhet kom sedan att flytta runt en del och var återigen tillbaka i hyrda lokaler på Kyrkvägen innan den lades ner.

Text: Emma Nilsson & Bild: Sture Brolin

TREHÖRNA SOCKEN IDAG - RÖNNESTAD

I juni-numret av Trehörnabladet skrev vi om Janne o Gunilla Segersson som bor i Rönnestad. Denna gång har vi hälsat på hemma hos Stan och Alexandra van Baalen som också bor i Rönnestad och som är närmsta grannar med Janne och Gunilla.

Stan och Alexandra är båda födda och uppvuxna i Holland och har bott i Sverige i lite över 40 år. När två unga holländare flyttar till Sverige tror man kanske att de träffats i Holland och sedan flyttar till ett annat land tillsammans. Så är inte fallet med Stan och Alexandra. Båda utbildade sig i Holland till sjukgymnaster och efter lite olika turer hamnade båda i Sverige och Sollefteå. Där träffades de och blev ett par.

Först att lämna Holland var Alexandra. Efter avslutad utbildning ville hon gärna prova att jobba utomlands och det var inte svårt att få jobb då det var brist på sjukgymnaster i flera av de nordiska länderna. Hon flyttade till Norge 1980 och jobbade där ett par år innan hon sökte och fick jobb på sjukhuset i Sollefteå.

När Stan var klar med sin utbildning ville han också jobba utomlands. I första hand ville han till Danmark och för att klara språket tog han

hemma i Holland ett 20-tal privatlektioner i danska. Sedan skickade han som nyutexaminerad sjukgymnast brev till ett 20-tal arbetsgivare i Danmark och berättade att han sökte jobb. Redan inom ett par veckor hade han fått erbjudande om 10 olika jobb.

Att det gick så lätt gjorde honom lite fundersam och skeptisk till Danmark. Vad är det för fel när det är så lätt att få jobb? Han valde bort Danmark och funderade först på Norge men där var det svårare och krångligare med arbetstillstånd än i både Danmark och Sverige. När han sedan såg en annons i en holländsk tidning att man sökte sjukgymnaster till ortopedmottagningen i Sollefteå blev det Sverige. Han sökte jobbet och blev antagen.

Han flyttade till Sollefteå och 1984 träffade han Alexandra. De blev ett par och stannade i Sollefteå i ca 3 år. De trivdes mycket bra, det var ett fint sjukhus att arbeta på och "fri tillgång" till vacker natur och friluftsliv. Problemet var att Alexandra jobbade på distrikt och det var mycket resande och långa avstånd vilket var en av anledningarna till att de sökte sig söder ut.

Via jobb i Skaraborg under ett år hamnade de i Tranås. Det var en vän som var läkare på Kuranstalten som lockade dom till Tranås.

Båda fick jobb på "Kuran" och där stannade de ett par år innan de i slutet på 80-talet startade en egen mottagning. Först låg mottagningen på Lilla Sveagatan, sedan på Tingsvägen innan de för ca 15 år sedan köpte fastigheten Kongsbacken som ligger i Skoboviken norr om Tranås. De har under alla år haft avtal med Region Jönköping vilket inneburit att de utöver "egna" patienter tagit emot anvisade patienter från Regionen.

Att vara egenföretagare har inneburit mycket jobb men fördelen med egen praktik har varit möjligheten att själva kunnat styra sin tid. På Kongsbacken, som är en stor fastighet på nästan 1000 m2, fanns stora utrymmen och de hade konferensverksamhet, ordnade olika kurser och utbildningar och det fanns en stor träningshall. Under sommarmånaderna tog de emot turister och hyrde ut för övernattningar. De hyrde även ut lokaler till andra företag. Det var alltså fullt upp året runt och dessutom behövde fastigheten en hel del underhåll och den stora trädgården skulle skötas. Mycket av detta gjorde Stan och Alexandra själva.

När pandemin kom medförde det en nedgång. Stan o Alexandra fundera på att dra ner på verksamheten och att sälja Kongsbacken. De började söka efter en mindre lokal för att jobba vidare som "bara" sjukgymnaster. Kongsbacken såldes till Tranås kommun och de hittade en lämplig lokal i "gamla Kuranstalten" som höll på att renoveras. Tyvärr gick bolaget som ägde

fastigheten i konkurs, renoveringen avbröts och plötsligt stod man utan lokal. De sökte febrilt efter en annan lokal men det var svårt att hitta något lämpligt där avtalstiden inte var för lång. Då båda inte hade långt kvar till pension beslutade de sig då för att sluta jobba.

När Stan och Alexandra kom till Tranås bodde de först i en lägenhet inne i stan. Under några år hyrde de sedan ett hus på Åbonäs säteri utanför Tranås. Till Trehörna och Rönnestad flyttade de 1992 och då hade familjen utökats med barnen Sebastian och Alexandra. I Trehörna har de trivts mycket bra och hela familjen är idag svenska medborgare. Båda barnen är vuxna och bor i Stockholm. Sebastian arbetar på universitetet i Uppsala och är docent i Freds och konfliktforskning. Alexandra har en Master i Statskunskap och arbetar idag på Försvarshögskolan.

Stan och Alexandra har inga planer på att flytta tillbaka till Holland när de nu blivit pensionärer. De har bott i Sverige mer än 40 år och både de och barnen känner sig som svenskar. De har släkt i Holland, bla Stans 91-åriga mamma som denna sommar var på besök i Sverige och plockade då både svamp och bär. Det finns givetvis både för- och nackdelar med båda länderna men om man älskar friluftsliv, älskar att bo på landet med frihet och närhet till natur, älskar att ta kajaken och ge sig ut för att paddla och bada i vilken sjö som helst – ja då är det inte mycket som slår Sverige och vår allemansrätt. I Holland eller i andra delar av världen finns inget liknande.

Text & Bild: Christer Ignell

NY ASFALTERING I DELAR AV TREHÖRNA

I slutet av september kom, utan att kommunen hade informerat om det, ett gäng asfalterare från Närke med stora maskiner. Självvägen breddades, stickvägarna till Danskvägen fick en ny ytbeläggning och Klockarevägen fick helt ny asfalt.

Det som utfördes var behövligt och bra men man kan tycka att kommunens information kunde ha varit bättre. Nu fick de berörda långsgatorna ingen information alls.

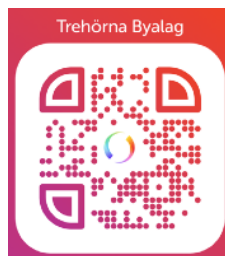
Fondmedel kan sökas av elever till det år man fyller 25 år och bo i, eller har stark anknytning till, Trehörna. Ansökan ska skickas senast 15:e januari till Per Karlsson, mail hult.vastergard@gmail.com eller post till Hult Västergård, 57399 Tranås. Frågor besvaras av Per Karlsson 070-875 53 49. Beslut och utbetalning senast mars månad.

**Behmska
Stiftelsen**

Medlemskap i Byalaget ger dig del av allt som byalaget gör och man bidrar till att upprätthålla de traditioner som finns (Gourmetrace, Valborg, Midsommar, Lucia mm) och du får 50% rabatt på hyran i Lusthuset. Bli medlem idag!

SWISH: 123 493 56 31 **BG:** 406-4309

Avgiften för enskild person är 100 kr och för familj 200 kr.

MYCKET TREVLIG HÖSTFEST I LUSTHUSET 14 OKT

Det blåste starkt och någon befarade att det skulle bli som med festen under stormen Per. Då gick strömmen och festen fick fortsätta i skenet av stearinljus. Men vinden lugnade sig och festen kom igång.

Ett stort antal festsugna nuvarande och före detta Trehörnabor slog sig ned vid ett vackert dukade långbord där vi fick smaka på mycket god tjälknöl, potatisgratäng och färg- och smakrik grönsallad. Vid kaffet höll Johan Collberg i en musikquiz med många kluriga frågor. Efter kaffet var det många som lockades upp på dansgolvet till Johans musik.

Hela festen var mycket lyckad med mat, dans och mycket tid till samtal med gamla och nya bekanskap. Ett stort tack till festkommittén för en väl genomförd fest.

HÄNDER I TREHÖRNA

DATUM	TID	PLATS	ARRANGÖR	HÄNDELSE
09 DEC	18.00	Trehörna Kyrka	Svenska Kyrkan & Trehörna Byalag	LUCIAFIRANDE. Byalaget bjuder på pepparkaka och glögg i kyrkan efteråt
24 DEC	17.00	Trehörna Kyrka	Svenska Kyrkan	JULBÖN. Gudstjänst och kyrkokören sjunger.
31 DEC	15.00	Lusthuset	Trehörna Byalag	NYÅRSGEMENSKAP. Trehörna manskör, snittar och cider.
14 JAN	10.30	Lusthuset	Trehörna Byalag	JULGRANSPLUNDRING. Vi klär av granen och kastar ut den tillsammans.
02 FEB	18.00	Lusthuset	Trehörna Byalag	ÅRSMÖTE. Trehörna Byalag håller årsmöte med efterföljande pubkväll. Anmäl till Ingela på 072-732 14 19 senast 29/1.
13 MARS	19.00	Lusthuset	Trehörna Fiskevårdsförening	ÅRSMÖTE. Föreningen Trehörna Fiskevårdsförening håller årsmöte.

TIPS

Trehörnabladet finns att läsa på vår hemsida: www.trehorna.nu. Här finns även tidigare nummer av tidningen att läsa.

REDAKTIONSKOMMITTÈN

Kommittén består av Sture Brolin, Kicki Svenberg, Peter Frejhagen, Emma Nilsson och Christer Ignell. Material till tidningen skickas till: Sture Brolin: sture.brolin@outlook.com / 072-730 95 52